

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSM.422.16.2016.JW

Warszawa, 25 maja 2017 roku

**Pani
Beata Szydło
Prezes Rady Ministrów
Rzeczypospolitej Polskiej**

kontynuując podejmowane przeze mnie od wielu starania na rzecz ratyfikacji przez Polskę III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, zwracam się do Pani Premier z prośbą o ponowne rozważenie podjęcia działań, zmierzających do ratyfikacji ww. umowy międzynarodowej.

Konwencja o prawach dziecka, uchwalona przez Organizację Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r., a ratyfikowana przez Polskę 7 czerwca 1991 r., to bez wątpienia najważniejszy dokument chroniący prawa dziecka. Jej postanowienia wraz z przyjętymi Protokołami fakultatywnymi tworzą podstawowe zasady, jakie powinny być przestrzegane przez Państwa – Strony względem dzieci. Z zawartych w nich uregulowań wypływa m.in. zasada równości wszystkich dzieci wobec prawa, zasada dobra dziecka, czy zasada poszanowania praw rodziców. Konwencja przyznaje dzieciom konkretne prawa cywilne, socjalne, kulturalne i polityczne.

W 2005 r. Polska ratyfikowała Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka w sprawie angażowania dzieci w konflikty zbrojne. Wynika z niego gwarancja, że dzieci w wieku poniżej osiemnastu lat nie będą przymusowo rekrutowane do sił zbrojnych. Ponadto znalazło się w nim wezwanie skierowane do Państw – Stron o podjęcie wszelkich działań, które gwarantować będą nieuczestniczenie dzieci – członków sił zbrojnych w działaniach wojennych. W tym samym roku Polska przystąpiła również do Protokołu fakultatywnego w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii. Przedmiotowy akt prawa międzynarodowego zobowiązał Państwa – Strony do wzmocnienia ochrony praw najmłodszych przed ich seksualnym wykorzystaniem i handlem.

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Kolejnym krokiem podjętym na forum międzynarodowym, którego celem było wprowadzenie jeszcze lepszej gwarancji w zakresie ochrony praw najmłodszych, było przyjęcie w trakcie 36. Sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku III Protokołu fakultatywnego w sprawie procedury składania zawiadomień, wprowadzającego indywidualny mechanizm skargowy. Przedmiotowy dokument stanowi prawną podstawę do wszczęcia przez osobę lub grupę osób procedury zawiadomienia Komitetu Praw Dziecka, że stały się ofiarami naruszenia przez Państwo, którego jurysdykcji podlegają, którekolwiek z praw ujętych w przepisach Konwencji lub jej dwóch pierwszych Protokołach fakultatywnych.

W dniu 30 września 2013 r. Stały Przedstawiciel RP przy Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku podpisał w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej III Protokół fakultatywny do Konwencji o prawach dziecka. Fakt ten nie spowodował jednak, że stał się on częścią polskiego porządku prawnego. Celem związania się przez Polskę tym ważnym dokumentem międzynarodowym, konieczne jest dokonanie procedury jego ratyfikacji.

Pragnę w tym miejscu zaznaczyć, że inicjatywa wyposażania Komitetu Praw Dziecka ONZ w uprawnienia do przyjmowania i rozpatrywania skarg na naruszenie praw dziecka została zgłoszona przez polskiego Rzecznika Praw Dziecka na forum Rady Praw Człowieka w marcu 2009 r. W opinii Rzecznika ratyfikacja III Protokołu fakultatywnego jest szczególnie pożądana z perspektywy budowania wizerunku naszego kraju na arenie międzynarodowej. Mając na względzie wagę tego aktu prawnego dla ochrony praw dziecka, począwszy od 2009 r., podejmuję liczne działania zmierzające do związania się przez Polskę przedmiotowym Protokołem.

Jednocześnie chciałbym jeszcze raz zaznaczyć, że Polska jest stroną Konwencji o prawach dziecka od 1991 roku, zaś w przypadku jej dwóch pierwszych Protokołów dodatkowych od 2005 roku. Tym samym Polska jest zobowiązana do przestrzegania postanowień przedmiotowych aktów prawa międzynarodowego. W związku z powyższym, na naszym kraju ciąży obowiązek zapewnienia dzieciom podlegającym jurysdykcji państwa polskiego realizacji praw zawartych w omawianych aktach prawa międzynarodowego. Gwarancje zawarte w III Protokole fakultatywnym mają charakter proceduralny, zmierzający do wzmocnienia zakresu przestrzegania praw najmłodszych. III Protokół fakultatywny stwarza bowiem instytucjonalną gwarancję dla ochrony praw dziecka, a jego ratyfikacja zapewniłaby dzieciom możliwość skorzystania z międzynarodowego mechanizmu skargi indywidualnej w razie nieskuteczności stosownych mechanizmów na szczeblu krajowym.

Istotnym aspektem procedury uregulowanej w przedmiotowym Protokole jest ponadto fakt, że nie tylko wprost umożliwia ona dzieciom, jako podmiotom praw, składanie skarg do Komitetu Praw Dziecka na naruszenie ich praw przez Państwa – Strony, ale także zawiera odpowiednie regulacje zapewniające im możliwość rzeczywistego udziału w międzynarodowym postępowaniu dotyczącym ich praw oraz zabezpieczeniu ich interesów w toku postępowania.

Należy także podkreślić, że przewidziany III Protokołem fakultatywnym mechanizm skargowy funkcjonuje w oparciu o zasadę subsydiarności, zgodnie z którą jedną z przesłanek dopuszczalności zawiadomień indywidualnych jest wyczerpanie krajowych środków odwoławczych (art. 7 lit. e Protokołu). Ratyfikacja tego Protokołu zapewni dzieciom podlegającym jurysdykcji państwa polskiego możliwość skorzystania z międzynarodowego mechanizmu skargi indywidualnej stworzonego specjalnie celem zapewnienia ochrony ich praw w razie nieskuteczności stosownych mechanizmów na szczeblu krajowym. Wspomniany mechanizm uwzględnia szczególnie status dziecka jako samodzielnego podmiotu praw wymagającego szczególnej opieki i ochrony prawnej.

Z postulatem przyjęcia do krajowych porządków prawnych uregulowań zawartych w III Protokole fakultatywnym w sprawie procedury składania zawiadomień zwróciła się do państw członkowskich również Rada Unii Europejskiej. W opracowanych przez ww. organ konkluzjach z dnia 3 kwietnia 2017 r. w sprawie propagowania i ochrony praw dziecka znalazło się stwierdzenie, że Konwencja ONZ o prawach dziecka i jej trzy protokoły fakultatywne stanowią główne standardy międzynarodowe w dziedzinie propagowania i ochrony praw dziecka. Dlatego też, Unia Europejska apeluje do krajów członkowskich o podjęcie działań zmierzających do ratyfikowania i wdrożenia tych instrumentów prawnych do krajowych uregulowań, oferując przy tym swoje wsparcie w ww. zakresie.

Należy w tym miejscu wskazać, że spośród 22 państw członkowskich Unii Europejskiej, będącej sygnatariuszami III Protokołu fakultatywnego, 13 z nich dokonało już jego ratyfikacji do krajowych porządków prawnych.

Niezmiennie stoję na stanowisku, że do grona państw będących stronami III Protokołu fakultatywnego w sprawie procedury składania zawiadomień powinna jak najszybciej dołączyć Polska. W mojej opinii jego przyjęcie do polskiego porządku prawnego przyczyni się do wzmocnienia zakresu ochrony praw dzieci w Polsce, a także stworzy nową instytucjonalną gwarancję ich przestrzegania.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 10 a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2015 r., poz. 2086), ponownie zwracam się do Pani Premier o podjęcie działań zmierzających do ratyfikacji III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach dziecka oraz poinformowanie o zajętych w przedmiotowej sprawie stanowisku.

Z wyrazami szacunku
Michał Radecki